

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért az előterjesztés jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt tervezet valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

H A T Á S V I Z S G Á L A T I L A P

Előterjesztés, tervezet címe: a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról

I. Költségvetési hatások: A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez készített hatásvizsgálati lap mutatta be az új polgári perrendtartás hatálybalépéséhez kapcsolódó lényegesebb költségvetési hatásokat.

II. Adminisztratív terhek: A Tervezetben szabályozott rendelkezésekkel összefüggő konkrét adminisztratív teher-változás nem került kimutatásra.

III. Egyéb hatások: A tervezetnek egészségi, környezeti, társadalmi hatásai nincsenek.

Budapest, 2017. június

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

2017. évi törvény
a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes
bírósági nemperes eljárásokról

I. Fejezet

Általános rendelkezések

1. A bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó általános rendelkezések

1. §

(1) A bírósági polgári nemperes eljárásokban – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait a polgári nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az eljárásban – törvény eltérő rendelkezése hiányában – kérelmező az eljárást kezdeményező személy, kérelmezett, akivel szemben az eljárást megindítják, feltéve, hogy van az eljárásban ellenérdekű személy.

(3) Az eljárás nem különül el perfelvételi és érdemi tárgyalási szakra. Azokat az eljárási cselekményeket, amelyek megtételét a Pp. a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig teszi lehetővé, az elsőfokú eljárás befejezéséig lehet megtenni.

(4) Az eljárásban a Pp. jegyzőkönyvre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy a jegyzőkönyv folyamatos felvétel útján történő készítésének nincs helye.

(5) Az eljárásban az ügy érdemében is végzéssel kell határozni. Az eljárást befejező végzés ellen fellebbezésnek van helye.

(6) Az eljárásban a jogi képviselő nem kötelező, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik.

(7) Az eljárásban magánszakértő alkalmazásának nincs helye.

(8) Ha a Pp. szerint szünetelésnek vagy félbeszakadásnak lenne helye, de törvény azt kizárja, az eljárás hivatalból történő megszüntetésének van helye. Ha az eljárást megszüntető végzést hirdetményi kézbesítés alapjául szolgáló ok miatt nem lehet kézbesíteni, a bíróság hivatalból rendeli el a hirdetményi kézbesítést.

(9) Bírósági polgári nemperes útra tartozó ügyekhez kapcsolódóan egyezségi kísérletnek nincs helye.

(10) Jelen alcím rendelkezéseit az e törvényben szabályozott eljárásokon kívül – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az egyéb bírósági polgári nemperes eljárásokban is megfelelően alkalmazni kell.

2. E törvényben szabályozott nemperes eljárások közös szabályai

2. §

(1) Az eljárásban nincs helye

- a) illetékesség kikötésének,
- b) beavatkozásnak,
- c) ideiglenes intézkedés elrendelésének,
- d) szünetelésnek,
- e) egyezségkötésnek,
- f) a kérelmező halálán alapuló félbeszakadásnak, kivéve, ha e törvény eltérően rendelkezik,
- g) felülvizsgálatnak.

II. fejezet

Egyes bírósági nemperes eljárások

3. Holtnak nyilvánítás iránti eljárás

3. §

(1) Az a személy, aki a Ptk. alapján a holtnak nyilvánítás iránti eljárás megindítására maga is jogosult lett volna, a más által indított eljárásba kérelmezőként beléphet.

(2) Ha a kérelmező az eljárás folyamán meghal, az eljárás félbeszakad. Ebben az esetben a kérelmező helyére az eljárásba más jogosult három hónapon belül beléphet, ellenkező esetben az eljárást meg kell szüntetni.

4. §

A holtnak nyilvánítás iránti kérelemnek tartalmaznia kell:

- a) az eljáró bíróság megjelölését és azokat az adatokat, amelyekből a bíróság illetékessége – ha az ügyben külföldi elem van, a joghatósága – megállapítható;
- b) a kérelmező, valamint képviselője nevét, lakóhelyét vagy székhelyét, továbbá a kérelem előterjesztésére való jogosultság jogcímét;
- c) az eltűnt személy nevét, anyja nevét, születési helyét és idejét, utolsó belföldi lakóhelyét, ennek hiányában utolsó belföldi tartózkodási helyét;
- d) az eltűnés idejének és körülményeinek részletes előadását;
- e) a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet.

5. §

(1) Az eljárásra kizárólag az a bíróság illetékes, amelynek területén az eltűnt személy utolsó belföldi lakóhelye, ennek hiányában utolsó belföldi tartózkodási helye volt.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

(2) Ha az illetékes bíróság az (1) bekezdés alapján nem állapítható meg, az eljárásra a Budai Központi Kerületi Bíróság illetékes.

6. §

(1) Ha a kérelem megfelel a 4. §-ban foglaltaknak, a bíróság az eltűnt személy életben létére, halálára vagy eltűnése körülményeire vonatkozó adatok bejelentése érdekében hirdetményt bocsát ki.

(2) A hirdetményt harminc napra közzé kell tenni a bíróságok központi internetes honlapján (a továbbiakban: honlap) továbbá harminc napra ki kell függeszteni a bíróság hirdetőtáblájára és az eltűnt utolsó belföldi lakóhelye, ennek hiányában utolsó belföldi tartózkodási helye szerinti polgármesteri vagy közös önkormányzati hivatal hirdetőtáblájára.

(3) A hirdetmény tartalmazza

a) a honlapon történő közzététel és a bírósági hirdetőtáblán történő kifüggesztés napját,

b) az eljáró bíróság megnevezését,

c) felhívást arra, hogy akinek az eltűnt személy életben létéről, haláláról, eltűnéséről vagy az eljárás szempontjából egyéb lényeges körülményről tudomása van, azt a hirdetmény közzétételétől, illetve kifüggesztésétől számított harminc napon belül jelentse be az eljáró bíróságnak.

(4) A bejelentés elektronikus úton is megtehető az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvényben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon.

(5) A bíróság – ha ezt indokoltnak tartja – elrendelheti a hirdetménynek vagy a hirdetmény kivonatának belföldi vagy külföldi napilapban való közzétételét a kérelmező költségén.

(6) A hirdetményt kézbesíteni kell:

a) a kérelmezőnek,

b) – ügygondnok kirendelése esetén – az ügygondnoknak,

c) az eltűnt esetleges törvényes képviselőjének,

d) az eltűnt személy Ptk. szerinti ismert közeli hozzátartozóinak, feltéve, hogy a kézbesítéshez szükséges azonosító adataikat a holtnak nyilvánítás iránti kérelem hiánytalanul tartalmazza.

(7) Ha az eltűnés háborús eseményekkel kapcsolatban következett be, a hirdetményt kézbesíteni kell a honvédelmi miniszternek, valamint a Magyar Vöröskereszt Országos Igazgatóságának is.

7. §

(1) A bíróság – szükség esetén – az eltűnt részére ügygondnokot rendelhet ki.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

(2) A bíróság bizonyítást hivatalból is elrendelhet, ha azt a kérelemben előadott tényállás vagy az eljárás során tudomására jutott adatok alapján szükségesnek tartja. A bizonyításfelvétel során a bíróság elrendelheti a kérelmező, illetve más személyek meghallgatását is.

8. §

(1) A bíróság a holtak nyilvánítás kérdésében a hirdetményi határidő lejártát követően határoz.

(2) Ha a holtak nyilvánítás feltételei fennállnak, a bíróság az eltűntet holtak nyilvánítja, ellenkező esetben a kérelmet elutasítja.

(3) A bíróság – a kérelemnek helyt adó döntés esetén – megállapítja azokat az adatokat, amelyek a halál tényének anyakönyvi bejegyzéséhez szükségesek. Holtak nyilvánítás esetén a bíróság a halál időpontját is meghatározza.

(4) A végzést mindazoknak kézbesíteni kell, akiknek a bíróság a hirdetményt kézbesítette.

(5) A végzés ellen a kérelem előterjesztésére jogosult akkor is fellebbezéssel élhet, ha az eljárásban egyébként nem vett részt. Ha számára a végzést nem kézbesítették, mindaddig fellebbezéssel élhet, míg a fellebbezési határidő nem jár le azon fellebbezésre jogosultak tekintetében, akiknek a (4) bekezdés szerint a végzést kézbesítették.

9. §

(1) Az eljárás költségét – ideértve az ügygondnok díját is – a kérelmező köteles előlegezni.

(2) A kérelemnek helyt adó végzés esetén a bíróság megállapítja a kérelmezőnél felmerült költségek összegét és a kérelmező a nála felmerült költségek erejéig megtérítést követelhet a holtak nyilvánított személy hagyatékából.

(3) A kérelem elutasítása esetén az eljárás költségeit a kérelmező viseli.

10. §

(1) A holtak nyilvánító végzés módosítását vagy hatályon kívül helyezését a holtak nyilvánítás iránti kérelem előterjesztésére jogosultak bármelyike kérheti az elsőfokon eljáró bíróságnál.

(2) A holtak nyilvánító végzés módosítása vagy hatályon kívül helyezése iránti eljárásra a holtak nyilvánítási eljárás szabályait kell megfelelően alkalmazni.

(3) Ha bebizonyosodik, hogy a holtak nyilvánított él, a bíróság a holtak nyilvánító végzés hatálytalanságát állapítja meg. A végzés ellen fellebbezésnek van helye.

(4) A holtak nyilvánító végzés hatálytalanságának megállapítását a holtak nyilvánítás iránti kérelem előterjesztésére jogosultak bármelyike, továbbá maga a holtak nyilvánított személy is kérheti az elsőfokon eljáró bíróságnál.

11. §

(1) A bíróság a jogerős holtak nyilvánító végzését közli

- a) a halál anyakönyvezése végett az illetékes anyakönyvvezetővel,
- b) a hagyaték leltározása végett a holtak nyilvánított személy utolsó belföldi lakóhelye, ennek hiányában utolsó belföldi tartózkodási helye, ennek hiányában a hagyatéki vagyon fekvési helye szerint illetékes helyi önkormányzat jegyzőjével,
- c) a hagyatéki eljárásra illetékes közjegyzővel,
- d) a honvédelmi miniszterrel, valamint a Magyar Vöröskereszt Országos Igazgatóságával is, ha az eltűnés háborús eseményekkel kapcsolatban következett be.

(2) A bíróság – ha ez megállapítható volt az eljárás során – a következő adatokat közli végzésében az anyakönyvvezetővel:

- a) a halál ideje év, hónap és nap szerint;
- b) a meghalt családi és utóneve, születési helye és ideje, lakóhelye és családi állapota;
- c) a meghalt személy házastársának családi és utóneve, házasságkötésük helye és ideje.

(3) Ha a bíróság a holtak nyilvánító végzését módosítja vagy hatályon kívül helyezi, illetve annak hatálytalanságát állapítja meg, az erre vonatkozó jogerős határozatát is megküldi e §-ban említett szerveknek.

4. A halál tényének megállapítása iránti eljárás

12. §

(1) A halál tényének megállapítása iránti eljárás célja, hogy megállapítsa a meghalt személy halálának közokirattal nem igazolható tényét. A holtak nyilvánítás iránti eljárás szabályait e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni a halál tényének megállapítása iránti eljárásra.

(2) A halál tényének bírósági megállapítása határidő nélkül kérhető.

(3) Hirdetményt nem kell kibocsátani, ha a halál közveszély, köztudott baleset vagy más súlyos szerencsétlenség folytán következett be. Ennek fennállását a bíróság megkeresésére a feladatkörében érintett miniszter közli.

(4) Ha hirdetmény kibocsátásának van helye, abban közölni kell a halál idejére és helyére vonatkozó adatokat is.

(5) A végzésben a halál napját és – ha ez megállapítható volt az eljárás során – a halál helyét és okát is meg kell határozni.

5. Eltűntnek nyilvánítás

13. §

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

- (1) Az eltűntnek nyilvánítási eljárás célja, hogy társadalombiztosítási jogszabályon alapuló juttatás igénybevétele céljából megállapítsa egy személy eltűnését. A holtak nyilvánítás iránti eljárás szabályait e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni az eltűntnek nyilvánítási eljárásra.
- (2) Az eltűntnek nyilvánítás iránti eljárást a társadalombiztosítási jogszabályok szerinti juttatás igénybevételére jogosult személy kezdeményezheti.
- (3) Hirdetmény kibocsátásának akkor van helye, ha azt a bíróság a tényállás tisztázása érdekében szükségesnek tartja.
- (4) A hirdetmény napilapban való közzétételnek és ügygondnok kirendelésének helye nincs.
- (5) A bíróság az eltűntnek nyilvánítás tárgyában – hirdetmény kibocsátása esetén a hirdetményi határidő lejártát követő – hatvan napon belül határoz.

6. Az apaság vélelmének megdöntése

14. §

- (1) Az apaság vélelmének megdöntése e törvény szerinti eljárásban akkor kérhető, ha annak a Ptk. 4:114. § (1) bekezdésében foglalt feltételei fennállnak.
- (2) A kérelmet a vélelmezett apa, az anya és a gyermeket teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal magáénak elismerni kívánó férfi közösen terjesztheti elő.
- (3) Az apaság vélelmének megdöntése iránti kérelmet más kérelemmel összekapcsolni nem lehet.
- (4) Az eljárás lefolytatására az a bíróság illetékes, amelynek területén a gyermek belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye található. Az eljárásra az a bíróság is illetékes, amelynek területén az anya belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye található.
- (5) Ha az illetékes bíróság a (4) bekezdés rendelkezései alapján nem állapítható meg, az eljárásra a Budai Központi Kerületi Bíróság illetékes.

15. §

- (1) Az apaság vélelmének megdöntése iránti kérelemben fel kell tüntetni:
 - a) az eljáró bíróságot és azokat az adatokat, amelyekből a bíróság illetékessége – ha az ügyben külföldi elem van, a joghatósága – megállapítható;
 - b) a kérelmezők, valamint képviselőik nevét, lakóhelyét, továbbá a kérelem előterjesztésére való jogosultság jogcímét;
 - c) ha a gyermek a kérelem beadásának időpontjában már megszületett, a gyermek nevét, lakóhelyét, születési idejét, továbbá törvényes képviselője nevét és lakóhelyét;
 - d) a gyermeket teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal magáénak elismerni kívánó férfi születési idejét;

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

- e) a fennálló apasági vélelmet megalapozó házasság létrejöttének időpontját, valamint annak időpontját, hogy a házastársak életközössége mikor szűnt meg;
- f) a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet.

(2) A kérelemhez csatolni kell:

- a) a gyermek eredeti vagy hitelesített születési anyakönyvi kivonatát,
- b) a fennálló apasági vélelmet megalapozó házasság anyakönyvi kivonatát,
- c) azokat az okiratokat, amelyek a kérelem elbírálásának alapjául szolgáló körülmények igazolásához szükségesek, kivéve, ha az adatokat személyazonosító igazolvánnyal is lehet igazolni.

(3) Ha az apaság vélelmét megalapozó házasság a kérelem beadásának időpontjában már megszűnt, a kérelemhez csatolni kell a házasság megszűnését igazoló okiratot.

(4) Ha a gyermek a kérelem beadásának időpontjában még nem született meg, a kérelemhez szakorvosi igazolást kell csatolni a születés várható időpontjáról.

16. §

(1) A bíróság a kérelmezőket és mindazon személyeket, akiknek hozzájárulása az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához szükséges, együttesen meghallgatja.

(2) A meghallgatásra szóló idézésben a kérelmezőket figyelmeztetni kell a 17. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogkövetkezményekre.

(3) A bíróság eljárása során megvizsgálja az apaság vélelmének megdöntéséhez, az apai elismerő nyilatkozat megtételéhez és annak teljes hatályához szükséges feltételek fennállását, valamint megállapítja azokat az adatokat, amelyek a személyállapot-változás anyakönyvi bejegyzéshez szükségesek.

17. §

(1) A bíróság végzésben állapítja meg, hogy a gyermeknek nem az anya férje vagy volt férje az apja, ha

- a) a meghallgatáson a kérelmezők és azok a személyek, akiknek a hozzájárulása az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához szükséges együttesen jelen vannak és
- b) az apaság vélelmének megdöntéséhez, az apai elismerő nyilatkozat megtételéhez és annak teljes hatályához szükséges feltételek fennállnak.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott feltételek valamelyike nem áll fenn, akkor a bíróság a kérelmet végzéssel elutasítja.

(3) Ha a bíróság az apaság vélelmének megdöntése iránti kérelmet jogerősen elutasítja, e határozat jogereje nem zárja ki, hogy a kérelmezők igényüket újból e törvény szerinti nemperes eljárásban érvényesítsék.

(4) A kérelmet elutasító határozat jogereje azt sem zárja ki, hogy a perindításra jogosultak igényüket peres eljárásban érvényesítsék.

18. §

- (1) A bíróság az apai elismerő nyilatkozatot és az annak teljes hatályához szükséges hozzájáruló nyilatkozatokat külön jegyzőkönyvben rögzíti.
- (2) Ha az apaság vélelmének megdöntését megállapító végzés nem emelkedik jogerőre, az eljárás során tett apai elismerő nyilatkozat hatálytalan.
- (3) Az elsőfokú bíróság az apaság vélelmének megdöntését megállapító jogerős végzést, valamint a külön jegyzőkönyvbe foglalt – teljes hatályú apai elismerés tárgyában tett – nyilatkozatokat közli az illetékes anyakönyvvezetővel.
- (4) A bíróság az eljárási költségek viseléséről a rendelkezésre álló adatok mérlegelése alapján határoz.

7. A házassági életközösség alatt a házastársi vagyonközösség közös kérelemre történő megszüntetése és helyreállítása

19. §

- (1) A Ptk. 4:54. § (1) bekezdése alapján a házastársi vagyonközösség megszüntetése iránti kérelmet e törvény szerinti eljárásban a házastársak csak közösen terjeszthetik elő.
- (2) A házastársi vagyonközösség megszüntetése iránti kérelmet más kérelemmel összekapcsolni nem lehet.
- (3) Az eljárásra bármelyik házastárs lakóhelye szerinti járásbíróság illetékes.

20. §

- (1) A házastársi vagyonközösség megszüntetése iránti kérelemnek tartalmaznia kell:
 - a) az eljáró bíróságot és azokat az adatokat, amelyekből a bíróság illetékessége – ha az ügyben külföldi elem van, a joghatósága – megállapítható;
 - b) a házastársak nevét, lakóhelyét, képviselőjük nevét, lakóhelyét vagy székhelyét;
 - c) a házasság megkötésére és fennállására vonatkozó adatokat;
 - d) a házasságból származó gyermekekre vonatkozó adatokat;
 - e) annak részletes előadását, hogy a kérelmezők milyen okból kérik a házastársi vagyonközösség megszüntetését;
 - f) a házastársi vagyonközösséghez, valamint a házastársak különvagyonához tartozó vagyontárgyak meghatározását, azok értékének megjelölésével, a közös és a különvagyonot terhelő tartozásokat, esedékességük idejének feltüntetésével;
 - g) a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet.
- (2) A kérelemhez csatolni kell az előadott adatokat igazoló okiratokat.

21. §

- (1) A bíróság a kérelem tárgyában a kérelmezőket meghallgathatja. Ha a meghallgatást a kérelmezők bármelyike elmulasztja, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti.
- (2) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, a házastársi vagyontársaságot a végzés jogerőre emelkedését követő hónap utolsó napjától megszünteti.
- (3) A végzést a házastársak hitelezőinek is kézbesíteni kell.
- (4) Ha a házastársi vagyontársaság megszüntetésére a Ptk. 4:54. § (1) bekezdés c) pontja alapján kerül sor, a végzést a gyámhatóságnak is kézbesíteni kell.

22. §

- (1) A házastársi vagyontársaság helyreállítása iránti eljárásra a házastársi vagyontársaság megszüntetése iránti eljárás szabályait kell megfelelően alkalmazni.
- (2) Az eljárásra kizárólag az a bíróság illetékes, amely a házastársi vagyontársaságot megszüntette.
- (3) A házastársi vagyontársaság helyreállítása iránti kérelemben az ezt alátámasztó tények megjelölésével elő kell adni, hogy a házastársi vagyontársaság megszüntetését előidéző ok már nem áll fenn, és határozott kérelmet kell előterjeszteni a házastársi vagyontársaság helyreállítására. A bíróság szükség esetén a kérelmezőket meghallgathatja.
- (4) Ha a bíróság a házastársi vagyontársaság helyreállítása iránti kérelemnek helyt ad, a házastársi vagyontársaságot a végzés jogerőre emelkedését követő hónap utolsó napját követő naptól helyreállítja, ellenkező esetben a kérelmet elutasítja.

8. Záró rendelkezések

23. §

Ez a törvény 2018. január 1. napján lép hatályba.

24. §

E törvény rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben kell alkalmazni.

25. §

(1) Hatályát veszti

- a) a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) hatálybaléptetése folytán szükséges rendelkezések tárgyában elfogadott 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet,
- b) a haltnak nyilvánítási, valamint a halál tényének megállapításával kapcsolatos eljárásról szóló 1/1960. (IV. 13.) IM rendelet.